

SKRYPT DO PROWADZENIA ZAJĘĆ

W RAMACH PROJEKTU

„TRAFNIE DO CELU!”

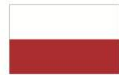
FELU.10.04-IZ.00-0059/24

Beneficjent: Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

Wartość dofinansowania projektu: 255 550,00 zł

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

 lubelskie
Smakuj życie!

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

1. BEZPIECZEŃSTWO W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Bezpieczeństwo

- stan pewności, spokoju, braku zagrożenia poczucia stabilizacji wskazuje jednoznacznie na brak jakichkolwiek zagrożeń. Termin bezpieczeństwo odpowiada angielskiemu security i łacińskiemu securitas. Natomiast według „Słownika nauk społecznych” bezpieczeństwo jest synonimem pewności (ang. safety) i oznacza brak zagrożenia (ang. danger) fizycznego albo ochron przed nim.

W znaczeniu bardzo uproszczonym bezpieczeństwo to zaspokojenie podstawowych potrzeb, a mianowicie:

1. **Potrzeba istnienia** - wynika z rozwoju osobistego i osobistego prestiżu danej jednostki, związana jest z możliwościami samookreślenia, rozwojem osobistym, bezpieczeństwem osobistym
2. **Potrzeba przetrwania** - przetrzymać jakiś trudny okres, utrzymać się przy życiu, nie ulec zagładzie, zniszczeniu
3. **Potrzeba całości** - utrzymanie dotychczasowych części składających się na pojęcie bezpieczeństwa
4. **Potrzeba tożsamości** - w pojęciu tym mieszczą się takie składniki, jak: samoświadomość jednostki, świadomość kontynuacji i pozostawania sobą w zmieniających się warunkach życia, świadomość uczestnictwa podmiotu w grupach społecznych, koncepcja siebie, zdolność do porównań interpersonalnych i grupowych
5. **Potrzeba niezależności** - bycie takim, który (w aspekcie o którym mowa) od nikogo i niczego nie zależy i sam może decydować o sobie.
6. **Potrzeba spokoju** – dążenie do uwolnienia się od strachu, niepokoju, lęku, strachu przed potencjalnym niebezpieczeństwem.
7. **Potrzeba pewności** rozwoju - obszar potencjalnego rozwoju nie będący w ścisłym związku z formalnie rozumianymi wymaganiami. Ten komponent ma szczególne znaczenie w długofalowym rozwoju organizacji, zarządzaniu talentami oraz rozwoju przywództwa.

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Zagrożenie - odnosi się do sfery świadomościowej danego podmiotu i oznacza pewien stan psychiki lub świadomości wywołany postrzeganiem zjawisk ocenianych jako niekorzystne lub niebezpieczne. Aktywna interpretacja zagrożeń oraz poczucie bezpieczeństwa, stanowi odzwierciedlenie realnego lub potencjalnego zagrożenia. Dlatego też dokonując oceny stanu bezpieczeństwa należy uwzględnić rzeczywistość, w której powstają zagrożenia dla uczestników życia społecznego i stan ich wiedzy oraz świadomości.

W takim ujęciu zagrożenie jest postrzegane jako zjawisko subiektywne i w istocie stanowi odzwierciedlenie odczuć i ocen formułowanych przez dany podmiot w określonych stanach. Owe odczucia mają znaczący wpływ na działania podejmowane przez organy odpowiedzialne za bezpieczeństwo.

Ta odpowiedzialność to zarówno eliminacja, jak i zmniejszanie szkodliwości zagrożeń w momencie występowania oraz przeciwdziałania - zapobieganie panice.

Bezpieczeństwo wewnętrzne oznacza stabilność i przewidywalność danego podmiotu (układu, obiektu, systemu)

Bezpieczeństwo zewnętrzne oznacza brak zagrożenia ze strony innych podmiotów oraz sił natury.

Podział zagrożeń bezpieczeństwa ze względu na źródło powstawania:

Zagrożenia naturalne - związane z działaniami sił przyrody, mogące być przyczyną powstania katastrofy;

Zagrożenia cywilizacyjne - związane z działalnością człowieka, mogące być przyczyną powstania katastrof i awarii technicznych.

Zagrożenia naturalne powstają w wyniku działań anomalii pogodowych oraz gwałtownych zmian pogody które wpływają negatywnie na ludzi i środowisko, powodując katastrofy i klęski żywiołowe. Wzrost częstotliwości występowania tych zjawisk jest wynikiem:

1. Degradacji środowiska naturalnego
2. Zmniejszanie się powierzchni lasów
3. Emisją gazów cieplarnianych
4. susze
5. zjawiska lodowe na rzekach, jeziorach i zbiornikach wodnych
6. epidemie chorób zakaźnych ludzi i zwierząt

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

7. masowe występowanie szkodników: gryzoni, owadów itp.

Zagrożenia cywilizacyjne to „skutki uboczne” postępu technicznego w różnych dziedzinach życia i działalności człowieka: środkach komunikacji, transporcie, przemyśle motoryzacyjnym, gospodarstwie domowym itp. skutkujące katastrofami, między innymi takimi jak:

- pożar obszarów leśnych i torfowisk, obiektów magazynowych i przemysłowych i magazynowych oraz pożarów związanych z uszkodzeniami rurociągów przesyłowych ciekłych i gazowych paliw energetycznych.
- awarie chemiczne, spowodowane emisją toksycznych środków przemysłowych znajdujących się w zakładach przemysłowych, rurociągach i innych obiektach oraz przewożonych w transporcie drogowym i kolejowym
- katastrofy i awarie obiektów budowlanych, w tym mostów i wiaduktów
- wypadki i katastrofy w komunikacji drogowej i kolejowej, w tym również związane z uszkodzeniami pojazdów przewożących niebezpieczne substancje chemiczne
- zagrożenia związane ze złym stanem technicznym przestarzałej infrastruktury drogowej
- zagrożenia wynikające z układu istniejących linii kolejowych służących do przewozu materiałów niebezpiecznych (przebiegają przez miasta, w bezpośrednim sąsiedztwie dużych zbiorników wodnych stanowiących ujęcia wody pitnej).
- awarie obiektów hydrotechnicznych
- awarie urządzeń infrastruktury technicznej (w tym sieci gazowych, wodociągowych, kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków), a także zagrożenia związane z niewystarczającą sprawnością systemu składowania oraz utylizacji odpadów (zarówno komunalnych, jak też niebezpiecznych)
- wypadki (awarie) radiacyjne - w elektrowniach jądrowych, w zakładach posiadających substancje radioaktywne.

Zagrożenia terrorystyczne - celowe, zamierzone niszczycielskie działania określonych grup ludzi.

Miejsca szczególnej ochrony z punktu widzenia zagrożenia terrorystycznego:

- zakłady i magazyny przechowujące środki toksyczne
- ujęcia wody pitnej
- drogi, mosty, dworce kolejowe i porty lotnicze

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

- węzły telekomunikacyjne
- zbiorniki i instalacje z materiałami niebezpiecznymi
- miejsca pracy i nauki
- teatry, kina
- ośrodki władzy
- obiekty kultu religijnego
- elektrownie

Zagrożenia bezpieczeństwa o podłożu społecznym to:

- uprowadzenia, uwięzienia
- blokady szlaków komunikacyjnych
- nielegalne zgromadzenia
- imprezy masowe
- okupacje obiektów
- niepokoje i zamieszki na tle religijnym, masowym, nielegalnej imigracji

Zagrożenia bezpieczeństwa ze względu na zasięg:

- zagrożenia lokalne - obejmujące teren gminy bądź powiatu. Szacuje się, że jest to około 90% wszystkich zagrożeń.
- zagrożenia regionalne - wykraczające poza granice powiatu, wymagające wsparcia władz powiatu ze strony władz wojewódzkich

zagrożenia międzynarodowe - są to zdarzenia wykraczające swoim zasięgiem poza granice kraju.

Porządek publiczny, to takie zachowanie się ludzi w miejscach publicznych, które jest zgodne z ogólnie przyjętymi normami społecznymi i którego utrzymanie leży w interesie społecznym.

Zakłócenie porządku publicznego polega na wywołaniu takiego stanu, który w danym czasie, miejscu, okolicznościach, zgodnie z przyjętymi zwyczajami i obowiązującymi przepisami uważa się za nienormalny i który odczuwany jest jako utrudnienie lub uniemożliwienie ludziom normalnego

Biuro Projektu:

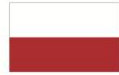
Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

zachowania się w miejscach dostępnych dla bliżej nieokreślonej liczby osób. Skutek ten musi dotknąć przynajmniej jedną osobę.

Wyróżniamy dwa rodzaje przestępczości:

- przestępczość ujawniona (zarejestrowana) jest to taka przestępczość gdzie przestępstwa zostały faktycznie popełnione i o których to przestępstwach informacje dotarły do organów ścigania poprzez zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa przez osobę bądź źródła własnych organów ścigania.
- przestępczość ukryta - nieujawniona (ciemna liczba) przestępstwa zostały faktycznie popełnione ale informacja o nich nie dotarła do organów ścigania, nie ma ich w rejestrze.

Rejestracja przestępstw - 3 najważniejsze rodzaje statystyk:

- statystyka policyjna- rejestruje się zdarzenia o cechach przestępstw, o których wiadomość dotarła do organów ścigania za pomocą zawiadomienia osób pokrzywdzonych, instytucji lub innych osób oraz własnych działań wykrywczych policji.
- statystyka policyjno- prokuratorska- przestępstwa stwierdzone w postępowaniu przygotowawczym.
- statystyka sądowa- rejestruje skazania sprawców przestępstw.
- Istnieje również statystyka penitencjalna, gdzie znajdują się dane dotyczące osób odbywających kary pozbawienia wolności.
- Innym źródłem wiedzy o przestępczości jest rocznik statystyczny wydawany przez GUS.

CZYNNIKI KRYMINOGENNE:

- czynniki zewnętrzne- nie dot. naszej psychiki, ale otoczenia/środowiska- czynniki egzogenne.
- czynniki wewnętrzne- tkwią w samej osobie, związane z jej rozwojem - czynniki endogenne.
- interesy (narodowe i międzynarodowe), misje organizacji oraz wynikające z nich cele,
- środowisko (warunki) - szanse, wyzwania, ryzyka, zagrożenia,
- koncepcje - zasady i sposoby działań,
- systemy bezpieczeństwa – zasoby podmiotu wydzielone do realizacji przyjętych koncepcji, odpowiednio do tych zadań zorganizowane i przygotowane.

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Zagrożenia – pośrednie lub bezpośrednie destrukcyjne oddziaływanie na podmiot.

- potencjalne i realne;
- subiektywne i obiektywne;
- zewnętrzne i wewnętrzne;
- militarne i niemilitarne (polityczne, ekonomiczne, społeczne, informacyjne, ekologiczne itp.)

Kryzys – to szczególny (nadzwyczajny i niekorzystny), odbiegający od normalnego, stan podmiotu

Konflikt – to szczególny (konfrontacyjny) typ relacji podmiotu z otoczeniem, z innym podmiotem

Wojna – jako konflikt: zorganizowana przemoc zbrojna jednostek politycznych przeciwko sobie;

Wojna jako usprawiedliwione narzędzie polityczne:

- Uzasadniony (uprawniony formalnie i moralnie przekonujący) powód: np. odparcie agresji
- Uprawnione kierownictwo (np. Rada Bezpieczeństwa ONZ)
- Publiczne wypowiedzenie
- Słuszny zamiar (np. obrona)
- Proporcjonalność użycia siły (szkody spowodowane przez wojnę powinny być tego warte)
- Ostateczność (po wyczerpaniu innych środków)
- Racjonalna szansa na sukces (nie awanturnictwo)

Usprawiedliwione zasady prowadzenia wojny (kodyfikacja w czterech konwencjach genewskich z 1949 r. i dwóch protokołach dodatkowych z 1977 r.)

Rozróżnianie

1. Walczący – tylko oni mogą być obiektem celowego ataku
2. Niewalczący – powinni być chronieni na ile tylko można, mogą być ofiarami tylko przypadkowych, nieintencjonalnych ataków

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Proporcjonalność

- atak powinien być proporcjonalny do militarnej wartości celu (obiektu)
- Unikać zadawania nadmiernego cierpienia i używania najokrutniejszych broni

PODSTAWY KONSTITUCYJNE

Art. 5.

Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Art. 26.

Sily Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej służą ochronie niepodległości państwa i niepodzielności jego terytorium oraz zapewnieniu bezpieczeństwa i nienaruszalności jego granic.

Sily Zbrojne zachowują neutralność w sprawach politycznych oraz podlegają cywilnej i demokratycznej kontroli.

Art. 85.

Obowiązkiem obywatela polskiego jest obrona Ojczyzny.

Zakres obowiązku służby wojskowej określa ustawa.

Obywatel, któremu przekonania religijne lub wyznawane zasady moralne nie pozwalają na odbywanie służby wojskowej, może być obowiązany do służby zastępczej na zasadach określonych w ustawie.

Art. 116.

Sejm decyduje w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej o stanie wojny i o zawarciu pokoju.

Sejm może podjąć uchwałę o stanie wojny jedynie w razie zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji. Jeżeli Sejm nie może się zebrać na posiedzenie, o stanie wojny postanawia Prezydent Rzeczypospolitej.

Art. 117.

Zasady użycia Sił Zbrojnych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej określa ratyfikowana umowa międzynarodowa lub ustawa. Zasady pobytu obcych wojsk na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i zasady przemieszczania się ich przez to terytorium określają ratyfikowane umowy międzynarodowe lub ustawy.

Art. 126.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej jest najwyższym przedstawicielem Rzeczypospolitej Polskiej i gwarantem ciągłości władzy państwowej.

Prezydent Rzeczypospolitej czuwa nad przestrzeganiem Konstytucji, stoi na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa oraz nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium.

Prezydent Rzeczypospolitej wykonuje swoje zadania w zakresie i na zasadach określonych w Konstytucji i ustawach.

Art. 134.

Prezydent Rzeczypospolitej jest najwyższym zwierzchnikiem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

W czasie pokoju Prezydent Rzeczypospolitej sprawuje zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej.

Prezydent Rzeczypospolitej mianuje Szefa Sztabu Generalnego i dowódców rodzajów Sił Zbrojnych na czas określony. Czas trwania kadencji, tryb i warunki odwołania przed jej upływem określa ustawa.

Na czas wojny Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, mianuje Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych. W tym samym trybie może on Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych odwołać. Kompetencje Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasady jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej określa ustawa.

Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, nadaje określone w ustawach stopnie wojskowe.

Kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej, związane ze zwierzchnictwem nad Siłami Zbrojnymi, szczegółowo określa ustawa.

Art. 135.

Organem doradczym Prezydenta Rzeczypospolitej w zakresie wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa państwa jest Rada Bezpieczeństwa Narodowego.

Art. 136.

W razie bezpośredniego, zewnętrznego zagrożenia państwa Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, zarządza powszechną lub częściową mobilizację i użycie Sił Zbrojnych do obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 146.

Rada Ministrów prowadzi politykę wewnętrzną i zagraniczną Rzeczypospolitej Polskiej.

Do Rady Ministrów należą sprawy polityki państwa nie zastrzeżone dla innych organów państwowych i samorządu terytorialnego.

Rada Ministrów kieruje administracją rządową.

W zakresie i na zasadach określonych w Konstytucji i ustawach Rada Ministrów w szczególności:

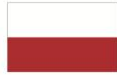
7) zapewnia bezpieczeństwo wewnętrzne państwa oraz porządek publiczny,

8) zapewnia bezpieczeństwo zewnętrzne państwa,

9) sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie stosunków z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi,

11) sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie obronności kraju oraz określa corocznie liczbę obywateli powoływanych do czynnej służby wojskowej,

W sytuacjach szczególnych zagrożeń, jeżeli zwykłe środki konstytucyjne są niewystarczające, może zostać wprowadzony odpowiedni stan nadzwyczajny: stan wojenny, stan wyjątkowy lub stan klęski żywiołowej.

PODSTAWA WPROWADZENIA STANU NADZWYCZAJNEGO:

Stan nadzwyczajny może być wprowadzony tylko na podstawie ustawy, w drodze rozporządzenia, które podlega dodatkowemu podaniu do publicznej wiadomości.

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

• BEZPIECZEŃSTWO W CYBERPRZESTRZENI

Wprowadzenie

Cyberprzestrzeń – obok powietrznej, lądowej, morskiej i kosmicznej – jest jedną z 5 współzależnych domen, które ludzie wykorzystują dla swoich celów. W odróżnieniu od pozostałych domen istniejących fizycznie, namacalnie, cyberprzestrzeń od początku do końca stworzona została przez człowieka, a nie przez naturę, którą co najwyżej człowiek przekształca.

Dwie nader ważne cechy cyberprzestrzeni to jej terytorialności i częściowa anonimowość.

Przyjmuje się, że technologie informatyczne mogą być wykorzystane w walce informacyjnej według kryterium ich funkcji na 2 podstawowe sposoby: W roli pomocniczej, tj. takiej, w której wzmacnia się efekt operacji Rodzaje operacji w cyberprzestrzeni

Operacje w cyberprzestrzeni można podzielić na 2 zasadnicze grupy: ofensywne i defensywne.

Ofensywne operacje w cyberprzestrzeni (zwane również ofensywnymi operacjami cybernetycznymi, atakami cybernetycznymi lub najkrócej cyberatakami). Są to takie, które mają na celu projekcję siły przez jej użycie albo w cyberprzestrzeni, albo za pośrednictwem cyberprzestrzeni.

Cyberatak zdefiniować można też jako przedsięwzięcie wykorzystujące sieci komputerowe i ukierunkowane na uszkodzenie, zakłócenie, zniszczenie bądź zmanipulowanie systemu informacyjnego lub sieci informacyjnej. i przedsięwzięć innego niż informacyjny rodzaju

W roli broni, gdzie technologie informatyczne stosowane są bezpośrednio, jako środek rażenia określonych obiektów.

Ofensywne operacje informatyczne (cyberataki) podzielić można na:

- cyberataki **sensu stricto**, czyli operacje **mające skutki ograniczone do cyberprzestrzeni**
- cyberataki **sensu largo**, czyli operacje **mające skutki w świecie poza cyberprzestrzenią**

Broń cybernetyczna z kolei to kod komputerowy zaprojektowany, by powodować funkcjonalne, fizyczne bądź mentalne szkody w strukturach, systemach, infrastrukturze lub u ludzi.

Defensywne operacje w cyberprzestrzeni (zwane także defensywnymi operacjami cybernetycznymi). Są to pasywne lub aktywne operacje w cyberprzestrzeni mające na celu **zachowanie zdolności do przyjaznego użycia cyberprzestrzeni oraz ochronę** danych, sieci, zdolności sieciocentrycznych i innych podobnych systemów.

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Nałęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Perspektywa agresora

Ataki cybernetyczne mają kilka **zalet z punktu widzenia podmiotów je stosujących**:

Do ich przeprowadzenia nie jest konieczny fizyczny kontakt z obiektem ataku. Przykładowo, agresor znajdujący się w Chinach przed komputerem z dostępem do Internetu może przeprowadzić ofensywną operację cybernetyczną na sieci komputerowe podłączone do Internetu w USA

Ataki cybernetyczne są efektywne kosztowo, co znaczy, że przy stosunkowo niskim nakładzie środków finansowych można zadać obiektowi ataku duże straty finansowe.

Wykwalifikowani hakerzy są w stanie względnie łatwo ukryć swoją tożsamość, zatrzeć za sobą ślady i zamaskować pierwotne źródło przeprowadzenia ataku, stąd też częstokroć nie można z całkowitą pewnością orzec, kto i skąd dokładnie przeprowadził ofensywną operację cybernetyczną. Podmioty dokonujące cyberataków zyskują więc możliwość wiarygodnego zaprzeczenia.

Zwiększa to też możliwość bezkarności, a zarazem zmniejsza ryzyko (prawnokarne, polityczne, dyplomatyczne, etc.) ponoszone przed podmioty przeprowadzające cyberatak.

Podmioty dokonujące cyberataków

Można wyróżnić **5 grup podmiotów, które najczęściej dokonują cyberataków**:

indywidualni hakerzy i hakywiści, którzy dla rozrywki, dla wprawy lub z innych powodów włamują się do sieci komputerowych i systemów teleinformatycznych

- **państwa**, które za pośrednictwem wyspecjalizowanych instytucji dokonują cyberataków w celach wywiadowczych, politycznych i militarnych
- **korporacje i przedsiębiorstwa** (zwłaszcza duże), które dokonują cyberataków w ramach szeroko rozumianych praktyk szpiegostwa przemysłowego
- **zorganizowane grupy przestępcze**
- **organizacje terrorystyczne**

Ujęcie globalne

Cyberprzestrzeń wpływa nie tylko na funkcjonowanie państw, społeczeństw, gospodarek. **Coraz częściej działania w niej prowadzone, stają się istotne z punktu widzenia teorii stosunków międzynarodowych odnoszących się do mechanizmów działania różnorodnych procesów społecznych oraz politycznych.**

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Nałęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Cyberprzestrzeń jest zjawiskiem, z którym zmierzyć się muszą także wszyscy, którzy analizują świat z wykorzystaniem optyki geopolitycznej.

Cyberprzestrzeń wpływa na bezpieczeństwo międzynarodowe i na pozycję poszczególnych graczy na wiele sposobów. Dzięki narzędziom teleinformatycznym walka informacyjna rozumiana jako zdobywanie, obrona i atakowanie informacji, nakierowana zarówno na ludzi jak i na maszyny, może być realizowana z każdego miejsca na ziemi, w każdym dowolnym czasie i może mieć bardzo brzemienne skutki konsekwencje.

Dwa typy walki informacyjnej w cyberprzestrzeni:

- walka „mięka” – oddziaływanie głównie na człowieka
- walka „twarda” – oddziaływanie na maszynę, infrastrukturę

Ujęcie globalne – „mięka” walka

Casus tzw. **Arabskiej Wiosny** (2010-2012).

Wówczas po raz pierwszy, w sposób bardzo wyraźny dostrzeżono, jak wielką rolę w funkcjonowaniu określonych grup społecznych, w przebiegu ruchów politycznych, odgrywają media społecznościowe.

Arabską wiosnę poprzedziły wydarzenia z końca pierwszej dekady XXI w, jakie miały miejsce m.in. w Tunezji, Iranie, Egipcie nazywane „**twitterowymi rewolucjami**”. W kontekście tych wydarzeń **media społecznościowe pełniły funkcję logistyczną i mobilizacyjną**. Pozwalały komunikować się na bieżąco, organizować protesty, zachęcać do udziału w nich. Ich rola w rozwoju wypadków była bardzo znacząca.

Inny wymiar wykorzystania przestrzeni cyfrowej do prowadzenia walki informacyjnej **polegającej na osiągnięciu efektu psychologicznego** można zaobserwować w kontekście konfliktu na Ukrainie. Jest on nazywany **konfliktem hybrydowym**, czyli łączącym różne formy oddziaływania na siebie skonfliktowanych stron.

Obok działań zbrojnych, obserwować można takie działania, jak dywersja, manipulacja, dezinformacja, presja gospodarcza, wzmożone działania dyplomatyczne itd. Działania konwencjonalne uzupełniane są przez inne formy prowadzenia konfliktu. **I w tym arsenale, coraz istotniejszą rolę odgrywa cyberprzestrzeń.**

Konflikt na Ukrainie wyraźnie pokazał, jak bardzo Internet stał się przestrzenią, gdzie w zmasowany sposób dochodzi do starcia między ideologiami. Informacje są manipulowane, zniekształcane, w końcu usilnie promowane.

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Kolejnym obszarem miękkiego wykorzystania cyberprzestrzeni w prowadzeniu walki informacyjnej, które ma duże znaczenie z punktu widzenia bezpieczeństwa, jest prowadzenie działalności szpiegowskiej. Dotyczy to zarówno państw jak i podmiotów niepaństwowych.

W 2014 r. firma Symantec ujawniła działania grupy cyberprzestępców o nazwie Dragonfly, która przynajmniej od 2013 r. prowadziła działania cyberszpiegowskie nakierowane m.in. na firmy z polskiego sektora energetycznego.

Ujęcie globalne – „twarda” walka

Do niedawna brakowało przykładów, w których podobne ataki byłyby zakończone „sukcesem” – czyli **rzeczywistym zakłóceniem funkcjonowania jakiegoś podmiotu.**

Pierwszym szeroko opisanym atakiem, który przyniósł fizyczne szkody, był atak dokonany z wykorzystaniem wirusa Stuxnet. W konsekwencji zniszczone zostały wirówki do wzbogacania uranu, a tym samym sparaliżowany został program nuklearny Iranu. W wyniku działania w cyberprzestrzeni, wpłynęło na funkcjonowanie konkretnego podmiotu politycznego i to w dodatku w bardzo newralgicznej sferze.

Innym przykładem cyberataku na energetykę, który miał miejsce w 2015 r., był blackout w Turcji. Pozbawił on prądu mieszkańców bardzo wielu miast.

Ujęcie krajowe

- Bezpieczeństwo cyberprzestrzeni w ujęciu krajowym kompleksowo opracowano w ***Krajowych ramach polityki cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2017-2022.***
- **Krajowe Ramy** stanowią zbiór założeń, którymi kierował się rząd RP przy tworzeniu **Ustawy o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa.** Ich głównym celem było **zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa sektora publicznego, sektora prywatnego oraz obywateli,** którzy korzystają z usług cyfrowych. Dokument został przyjęty 9 maja 2017 r. uchwałą Rady Ministrów nr 52/2017. Krajowe Ramy zastąpiły Politykę Ochrony Cyberprzestrzeni RP.
- W zakresie zwiększania zdolności do zwalczania cyberprzestępczości, w tym cyberszpiegostwa, zdarzeń o charakterze terrorystycznym oraz działań o charakterze hybrydowym, ważne jest **zapewnienie wsparcia dla operatorów usług kluczowych, dostawców usług cyfrowych oraz operatorów infrastruktury krytycznej w wykrywaniu oraz zwalczaniu incydentów we wszystkich ich fazach.**

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

- Wymagana jest współpraca oraz koordynacja działań organów ścigania niezależnie od motywów, którymi kierują się sprawcy przestępstw. Istotne znaczenie ma zabezpieczenie dowodów elektronicznych.

Cyberzagrożenia

Według Tomasza Hoffmanna z Politechniki Koszalińskiej wyróżniamy 6 głównych grup osób łamiących prawo w cyberprzestrzeni.

Cyber-chuligani - to osoby lub niewielkie grupy, które działają w celu sprawdzenia się lub zademonstrowania swoich umiejętności informatycznych. Dokonują oni jakiegoś czynu zabronionego czy odwetu na innych, polegającego na wytworzeniu strat wizerunkowych, materialnych ogólnie pojętym wandalizmie.

Cyber-aktywiści - to najczęściej grupy osób, prowadząca działania niezgodne z prawem w imię idei. Propagują ją poprzez rozpowszechnianie spektakularnych działań o dość dużym zasięgu i zakresie i najczęściej godzą w czyjś wizerunek.

Cyber-przestępcy - pojedyncze osoby lub grupy działające w celu uzyskania korzyści majątkowej lub osobistej. Dokonują przeważnie klasycznych czynów przestępnych takich jak oszustwa, kradzieże, wyłudzenia z wykorzystaniem metod i narzędzi dostępnych w cyberprzestrzeni.

Cyber-terrorysty - Pojedyncze osoby, grupy osób lub organizacje polityczne prowadzące działania w cyberprzestrzeni dla wsparcia swoich politycznych celów, dążą do ich osiągnięcia poprzez stosowanie różnych form zastraszania i wywoływania stanu zagrożenia. Osoby te wykorzystują cyberprzestrzeń jako narzędzie komunikacji, propagandy, gromadzenia środków finansowych oraz werbunku i prowadzenia różnych szkoleń np. ISIS

Cyber-szpiegzy - Organizacje lub przedsiębiorstwa pracujące na rzecz biznesu lub resortów siłowych państw, prowadzące działania w cyberprzestrzeni w celu nielegalnego pozyskania wiedzy lub wywarcia wpływu. Państwa na szeroką skalę wykorzystują cyberprzestrzeń do takich celów. Jest to bowiem najtańsza, efektywna i łatwa do ukrycia forma działalności o charakterze wywiadowczym.

Cyber-żołnierze - to najczęściej organizacje najemnicze lub oddziały wojskowe przeznaczone do prowadzenia działań zbrojnych w cyberprzestrzeni traktowanej jako arena działań wojennych.

Najczęstsze cyber-zagrożenia

- ataki z użyciem szkodliwego oprogramowania
- kradzieże tożsamości

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

- kradzieże (wyłudzenia), modyfikacje bądź niszczenie danych
- blokowanie dostępu do usług
- spam
- ataki socjotechniczne (np. *phishing*, czyli wyłudzenie poufnych informacji przez podszywanie się pod godną zaufania osobę lub instytucję)

Zasady cyberbezpieczeństwa

- Najślabszym ogniwem cyberbezpieczeństwa jest człowiek.
- System, który jest dobrze chroniony dziś, jutro może być już zagrożony.
- Codziennie powstają nowe wirusy i szkodliwe programy.
- Bezpieczeństwo to proces i musi być kontrolowany nieustannie.

Cyfrowe zabezpieczenia w realu

- Płacąc kartą nie dawaj jej osobom trzecim
- Sprawdzaj stan swojego konta ze szczególnym uwzględnieniem mikrotransakcji.
- Płacąc telefonem korzystaj tylko z licencjonowanego oprogramowania.
- Zabezpiecz się przed nieautoryzowaną płatnością dotykową.

Hasła i login

Nasze hasło i login nie tylko pozwalają na ominięcie systemów bezpieczeństwa i włamanie się do systemu, ale również sprawiają, że to my jesteśmy odpowiedzialni za ewentualne wycieki danych lub zniszczenia.

Łamanie haseł - TOP 10 haseł wybieranych przez Polaków:

- 123456.
- qwerty.
- zaq123wsx.
- 123456789.
- 12345.

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

- polska.
- 1234.
- lol123.

Login - O ile przy hasłach przeciętny użytkownik nie stosuje nadmiernej ilości inwencji twórczej, to przypadku loginów, właściwie ona nie występuje. Zazwyczaj jest to kombinacja imienia i nazwiska użytkownika. Nawet administratorzy w tym przypadku pozostają wierni niebezpiecznej tradycji.

5G internet rzeczy

- Urządzenia łączą się z siecią bez naszej wiedzy
- Zakres informacji o nas, naszych zwyczajach i zachowaniu jest przechowywany na serwerach zewnętrznych.
- Nawet nasze nawyki żywieniowe czy stan zdrowia stanowi zasób wiedzy, który posiada właściciel dostawcy usługi.

Zabezpieczenie danych

- Nie tworzymy kopii na własnych nośnikach
- Drukowanie dokumentów to ostateczność
- Kontrolujemy do kogo wysyłamy pliki i czy adresat ma upoważnienie, żeby je otrzymać.
- Przy wysyłaniu zawsze szyfrujemy dokument, a hasło wysyłamy innym kanałem.
- Zawsze stosujemy wewnętrzne zasady bezpieczeństwa.

Social engineering

Przestępcy posługują się metodami manipulacji psychologicznej, by skłonić nas do określonych działań. Wysyłają do nas treści, które mają nas skłonić do określonych działań. Główne mechanizmy to:

- Strach • Współczucie • Puczucie straty

Fałszywe strony WWW

- Należy dokładnie sprawdzać adres stron na które wchodzimy, szczególnie te w linkach i hipertłaczach.
- Weryfikacja czy strona ma certyfikat.

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

- W razie wątpliwości zaniechać działanie.

Zasada rozmowy telefonicznej

- Dokładnie wysłuchaj imię i nazwisko, jeśli ktoś ich nie podał poproś o nie.
- Wsłuchaj się w głos rozmówcy i zweryfikuj czy go rozpoznajesz.
- W razie wątpliwości zaproponuj oddzwonienie.

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

• PIERWSZA POMOC PRZEDMEDYCZNA

Pierwsza pomoc to proste, natychmiastowe czynności podejmowane przez pierwszych świadków zdarzenia w celu ratowania osoby w stanie nagłego zagrożenia życia lub zdrowia wykonane przed przybyciem kwalifikowanej pierwszej pomocy.

art. 162 § 1 Kodeksu Karnego

Kto człowiekowi, znajdującemu się w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, nie udziela pomocy, mogąc jej udzielić bez narażenia siebie lub innej osoby na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Resuscytacja - cel

Celem podstawowych czynności resuscytacyjnych (BLS - Basic Life Support) jest **zapewnienie krążenia i oddechu do czasu przybycia ekipy wykwalifikowanych ratowników**, które rozpoczną zaawansowanymi zabiegami reanimacyjnymi (ALS - Advanced Life Support). Nieodwracalne zmiany w mózgu u poszkodowanego przebywającego w normalnych warunkach termicznych zaczynają się już po **4-6 min.** niedotlenienia, a zmiany w sercu po **15-30 min.**

A - airways - drogi oddechowe – zapewnij poszkodowanemu drożność dróg oddechowych i dostęp do powietrza

B - breathing - oddech – zapewnij poszkodowanemu "oddech" - jeśli poszkodowany nie oddycha przystąp do sztucznego oddychania

C - circulation - krążenie – zapewnij poszkodowanemu "krążenie" - jeśli nie wyczuwasz pulsu przystąp do masażu serca

Sprawdź reakcje poszkodowanego

Podejdź ostrożnie do poszkodowanego od strony nóg. Delikatnie prawą ręką potrząśnij ramię i głośno zapytaj: „czy Pan/Pani mnie słyszy”.

1. Jeśli poszkodowany reaguje, jest przytomny, zostaw poszkodowanego w pozycji zastanej – rozpoznaj stan poszkodowanego (przeprowadź wywiad poszkodowanym) zabezpiecz krwotoki, złamania, zapewnij komfort cieplny),

2. Jeśli poszkodowany nie reaguje wezwij pomoc i podejmij dalsze kroki.

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

UWAGA !!!

- Unikaj podchodzenia do poszkodowanego od strony głowy (odruch bezwarunkowy poszkodowanego przy urazie kręgosłupa na odcinku szyjnym może zagrażać życiu poszkodowanego).
- Nigdy nie poklepuj poszkodowanego po twarzy – u osoby nieprzytomnej przy braku napięcia mięśniowego łatwo jest uszkodzić nerwy twarzowe.

Badanie tętna i oddychania

Odchyl głowę nieprzytomnego do tyłu, podtrzymaj żuchwę. Sprawdź, czy słyszysz, czujesz wydech osoby poszkodowanej. Zaobserwuj, czy są widoczne ruchy oddechowe klatki piersiowej i brzucha. Nie korzystaj z pomocy piórka, lusterka lub szkła, bo mogą dać fałszywy wynik. Jeżeli nieprzytomny nie oddycha, rozpocznij zastępcze oddychanie. Sprawdź tętno na tętnicach szyjnych. Czterema złożonymi palcami, na przedniej powierzchni szyi. Symetrycznie, po lewej i po prawej stronie krtani. Jeżeli masz kłopoty z lokalizacją miejsca, porównaj u siebie. Jeżeli tętno nie jest wyczuwalne po obu stronach, poszkodowany nie oddycha i jest nieprzytomny, rozpocznij natychmiast masaż pośredni serca i zastępcze oddychanie.

Niedrożne drogi oddechowe.

Utrata przytomności powoduje bezwład mięśni, wskutek czego język zapada się i blokuje gardło. Ofiara nie może oddychać.

OMDLENIE

Krótkotrwała utrata przytomności na skutek nagłego, chwilowego niedoboru tlenu w mózgu.

Przyczyny:

- stanie w dusznym pomieszczeniu,
- gwałtowny spadek ciśnienia tętniczego krwi z powodu gwałtownej zmiany pozycji z leżącej na stojącą,
- nadmierne odchudzanie się, głód,
- silny ból,
- krwawienie, widok krwi
- zdenerwowanie,
- silne emocje towarzyszące zarówno radosnym jak i smutnym przeżyciom,

- długotrwały stres,

Objawy:

- tętno ulega zwolnieniu,
- twarz staje się blada,
- zawroty głowy,
- nudności, mroczki przed oczami,
- kołatanie serca,
- wiotkość kończyn i miękkie osunięcie się na ziemię,
- zimny pot.

Pierwsza pomoc :

- otworzyć okno albo wyprowadzić osobę na świeże powietrze,
- rozluźnić ubranie pod szyją osobie omdlałej,
- ułożyć w **pozycji cztero kończynowej (1-3 minuty)**
- sprawdzać przytomność i co minutę kontrolować oddech,
- po trzech minutach zadzwonić po pogotowie nr 112,
- ułożyć taką osobę w pozycji bocznej ustalonej (europejskiej)

PADACZKA - EPILEPSJA

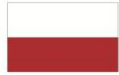
to przejściowe zaburzenie czynności mózgu wskutek nadmiernych i gwałtownych wyładowań bioelektrycznych w komórkach nerwowych, objawiające się nawracającymi napadami drgawek, którym towarzyszy utrata świadomości i przytomności.

Wyróżnia się szereg rodzajów napadów padaczkowych, które charakteryzują się różnymi objawami np.:

- krótkie, objawiające się kilkusekundową utratą świadomości,
- albo bez utraty świadomości polegające na różnorodnych doznaniach i wrażeniach,

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

- oraz dłuższe napady, którym towarzyszą utrata przytomności i drgawki całego ciała.

Pierwsza pomoc:

- ochrona poszkodowanego przed dodatkowymi urazami, amortyzowanie wstrząsów,
- zapewnienie dostępu świeżego powietrza, rozluźnienie ubrania pod szyją,
- odsunięcie gapiów,
- zapewnienie bezpieczeństwa po ataku, pozycja boczna ustalona,
- zapewnienie komfortu psychicznego,
- utrzymanie drożności dróg oddechowych,
- wezwanie karetki jeśli poszkodowany po ataku jest nieprzytomny bądź atak trwa dłużej niż 10 minut,
- kontrolowanie czynności życiowych

Tego nie należy robić:

Nie wkładaj nic twardego między zęby

Nie otwieraj na siłę zaciśniętych szczęk

Nie powstrzymuj na siłę drgawek

Nie rób sztucznego oddychania, bezdech podczas napadu jest jednym z towarzyszących objawów

Nie podawaj choremu żadnych płynów

Nie krępuj ruchów chorego

Nie budź chorego po ataku, lecz zapewnij mu spokój

ZADŁAWIENIE, ZACHŁYŚNIĘCIE

Stan, w którym ciało obce przedostaje się do krtani lub tchawicy zamiast do przetyku.

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Porażenie prądem

Do porażenia prądem dochodzi na skutek przepływu prądu elektrycznego przez ciało człowieka.

Rodzaje obrażeń

- Oparzenia
- Zaburzenia rytmu serca
- Mnogie uszkodzenia ciała

Postępowanie

- Wezwanie karetki pogotowia

Ocena obrażeń ciała:

*unieruchomienie przy złamaniach i zwichnięciach

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

*chłodzenie i zabezpieczanie ran przed zakażeniem w oparzeniach

W zależności od stanu przytomności poszkodowanego:

*jeśli jest przytomny i nie wymaga pilnej interwencji na miejscu zdarzenia to i tak chory musi być bezwzględnie przetransportowany do szpitala celem dalszej obserwacji skutków odległych (np. odwodnienie, zaburzenia elektrolitowe, zaburzenia rytmu serca)

*jeśli jest nieprzytomny, ale ma zachowany oddech i krążenie, a jednocześnie można wykluczyć uraz kręgosłupa i nie ma wstrząsu – pozycja bezpieczna

*jeśli stwierdza się objawy wstrząsu – odpowiednie postępowanie przeciwwstrząsowe.

PIERWSZA POMOC W PRZYPADKU ZRANIENIA

- Pierwszą czynnością, jaką powinniśmy wykonać w przypadku zranienia **jest uciśnięcie poprzez czystą gazę opatrunkową lub choćby część ubrania krwawiącego miejsca** - rany (jeśli wymaga tego sytuacja najpierw należy ją odstąpić poprzez uniesienie czy nawet rozcięcie ubrania).
- W ten sposób założony zostanie osobie poszkodowanej **najprostszy, podstawowy opatrunek uciskowy**.

Rany kończyn

- Zabezpieczenie się przed bezpośrednim kontaktem z krwią
- Uniesienie krwawiącej kończyny powyżej poziomu serca
- Założenie opatrunku uciskowego
- Dołożenie kolejnego opatrunku, gdy pierwotny przesiąknie

Jeżeli w ranie utkwiał jakiś kawałek metalu, drewna, szkła (ciało obce), nie należy go z rany wrywać. Na ostrzu obkurczyły się mięśnie, może tkwić pomiędzy naczyniami krwionośnymi i nerwami. Wrywanie grozi silnym krwotokiem i uszkodzeniem nerwów. Wokół ciała obcego układamy gazę jałową, rolki bandaża, tak aby stabilizować, a nie przemieszczać go w ranie. Dociskając brzegi rany tamujemy krwotok. Opatrunek z gazy mocujemy delikatnie bandażem lub chustą trójkątną. Stabilizujemy zranioną część ciała.

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Krwotoki

Jeśli widzisz masowy wypływ krwi z ciała poszkodowanego (w przypadku kończyny – unieś kończynę do góry), przyłóż do rany grubą warstwę czystego materiału (np. wyjąłowany kompres) przyłóż coś, co będzie stanowiło ucisk na miejsce krwawienia np. rozpakowany bandaż, następnie przybandażuj ranę najlepiej elastycznym bandażem. Jeśli opatrunek przecieka, nie zdejmuj go, ale dołóż kolejną warstwę opatrunku i przybandażuj go.

UWAGA !!!

W razie silnego krwawienia, nie dającego się zatamować można założyć opaskę uciskową powyżej rany. Opaskę uciskową zakładaj tylko w razie krwawienia zagrażającego życiu. Opaska uciskowa jest bardzo niebezpieczna, bo powoduje miażdżenie naczyń krwionośnych i może doprowadzić do martwicy kończyny.

ZŁAMANIE jest to przerwanie ciągłości tkanki kostnej w wyniku urazu przekraczającego granicę jej elastyczności.

Objawy złamania:

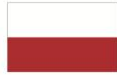
1. ból,
2. zmiana zabarwienia skóry,
3. obrzęk i krwiak (w złamaniu zamkniętym),
4. utrudnienie poruszania,
5. nieprawidłowe ustawienie kończyny,
6. zmiana obrysu i kształtu,
7. nieprawidłowa ruchomość,
8. rana i krwawienie (w złamaniu otwartym),
9. widoczne w ranie odłamki kostne.

Postępowanie w złamaniach:

2. ocena stanu poszkodowanego (przytomność, oddech, krążenie),
3. zatamowanie krwotoku i zabezpieczenie przed infekcją w przypadku złamań otwartych,
4. unieruchomienie złamanej kończyny zgodnie z zasadą Potta, (unieruchamiamy dwa sąsiednie stawy poniżej i powyżej złamania)
5. zabezpieczenie poszkodowanego przed utratą ciepła i/lub przegrzaniem,
6. zakaz przyjmowania posiłków i płynów,
7. wsparcie psychiczne (nie pozostawiać poszkodowanego bez opieki),
8. powiadomienie pogotowia ratunkowego.

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Zasady unieruchamiania kończyn

Złamanie zamknięte - Unieruchomienie w pozycji fizjologicznej.

Złamanie otwarte - Opatrunek i unieruchomienie w pozycji fizjologicznej.

Skręcenie - Unieruchomienie w pozycji fizjologicznej.

Zwichnięcie - Unieruchomienie w pozycji optymalnej dla poszkodowanego.

UWAGA! W razie niemożliwości nadania pozycji fizjologicznej należy unieruchomić złamanie w pozycji zastanej.

Krwawienie to przecięcie lub rozerwanie naczyń tętniczych, żylnych, włosowatych prowadzące do znacznej utraty krwi.

Postępowanie:

- ułożyć poszkodowanego płasko (na plecach),
- doraźnie zatamować krwawienie przez uniesienie zranionej kończyny, ucisnąć naczynia doprowadzającego w miejscu typowym lub bezpośrednio ucisnąć ręką w miejscu krwawienia (w miarę możliwości poprzez jałowy materiał opatrunkowy),
- założyć jałowy opatrunek uciskowy,
- obserwować wygląd poszkodowanego i wygląd opatrunku,
- dla ratowania życia rozważyć konieczność założenia opaski zaciskowej,
- wdrożyć postępowanie przeciwwstrząsowe.

Podstawową metodą zaopatrywania krwotoków w pierwszej pomocy jest nałożenie opatrunku uciskowego w miejscu krwawienia.

OPARZENIE - uszkodzenie skóry, błony śluzowej (w zależności od stopni oparzenia także głębiej położonych tkanek lub narządów) wskutek działania ciepła, żrących substancji chemicznych (stałych, płynnych, gazowych), prądu elektrycznego, promieni słonecznych – (UV), promieniowania (RTG, UV i innych ekstremalnych czynników promiennych).

Przyczyny oparzeń:

- termiczne,
- chemiczne,
- popromienne,
- elektryczne.

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

OPARZENIE I STOPNIA

Objawy:

- zaczerwienienie,
- ból,
- obrzęk,
- wrażliwość skóry.

OPARZENIE II STOPNIA

Objawy:

- zaczerwienienie, wzmagający się ból,
- obrzęk,
- pęcherze, wyciek płynu.

OPARZENIE III STOPNIA

Objawy:

- sucha, biała, lub szara skóra,
- zwęglenie tkanek, martwica,
- brak czucia.

Postępowanie:

- przenieś poszkodowanego w bezpieczne miejsce,
- usuń opaloną odzież, obrączki, biżuterię z oparzonych miejsc,
- splucz lub zanurz oparzone okolice w zimnej wodzie na około 15 – 30 min,
- nakryj oparzone okolice jałowym opatrunkiem lub hydrożelem,
- kontroluj oddech, czynność serca,
- zabezpiecz przed utratą ciepła,
- unieś kończyny dolne na wysokość ok. 30 cm,
- aby zabezpieczyć przed objawami wstrząsu.

Odmrożenia

Uszkodzenia skóry i tkanek pod nią leżących, wywołane działaniem niskiej temperatury. Narażone miejsca to: palce nóg, rąk, policzki, małżowiny uszne.

Stopnie odmrożeń

- **stopień I** – zaczerwienienie, obrzęk oraz uczucie pieczenia i drętwienia
- **stopień II** – znacznie większe zasinienie i obrzęk, dodatkowo pojawiają się pęcherze wypełnione płynem surowicznym lub surowiczo-krwistym
- **stopień III** – charakteryzuje się martwicą skóry, która przyjmuje sinawo-purpurowe zabarwienie.

Odmrożenia – pierwsza pomoc

- Poszkodowanego przenieść do ciepłego pomieszczenia.
- Rozluźnić ubranie uciskające obrzęknięte miejsca, ściągnąć przemoczoną i zmrożoną odzież.
- Nie wolno nacierać odmrożonych miejsc śniegiem ani alkoholem.
- Jeśli poszkodowany jest przytomny można podawać do picia gorące napoje.
- Nie wolno podawać alkoholu ani pozwolić na palenie.
- Osoby wychłodzone na mrozie należy stopniowo rozgrzewać.

4. PODSTAWY BEZPIECZEŃSTWA W WYSZKOLENIU STRZELECKIM

I. Uwagi wstępne

Broń jest narzędziem niebezpiecznym i jej niewłaściwe, nieostrożne użycie może spowodować nieodwracalny skutek w postaci śmierci człowieka. Dlatego należy postąpić ostrożnie i bezwzględnie respektować dwie podstawowe zasady:

- **każdą broń traktuj, jakby była załadowana;**
- **nigdy nie celuj w kierunku ludzi!**

II. Zasady bezpieczeństwa związane z uprawianiem sportu strzeleckiego

1. Bronią należy postąpić z najwyższą ostrożnością.
2. Po wzięciu broni do ręki należy sprawdzić, czy jest rozładowana.
3. Zabrania się kierowania wylotu lufy w kierunku ludzi i zwierząt.
4. Trening bezstrzałowy („na sucho”) z zasady jest dozwolony tylko na stanowisku strzeleckim lub, za zgodą prowadzącego strzelanie, w innym miejscu przez niego wyznaczonym.
5. Broni nie można pozostawiać bez dozoru osoby dorosłej.
6. Zabrania się odkładania załadowanej broni w czasie przerw w strzelaniu.
7. Broń można ładować wyłącznie na stanowisku strzeleckim, z lufą skierowaną w kulochwyty, dopiero po komendzie prowadzącego strzelanie.
8. Podczas ładowania broni nie można korzystać z pomocy innych osób.
9. Po komendzie lub sygnale „STOP” lub „PRZERWIJ OGIEN” wszyscy strzelający muszą natychmiast przerwać strzelanie.

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

10. Po komendzie „ROZŁADUJ” broń należy rozładować i zabezpieczyć, wkładając do komory naboowej (lufy) wskaźnik bezpieczeństwa, i w takim stanie umieścić ją na stanowisku strzeleckim – DOTYCZY RYWALIZACJI SPORTOWEJ ZGODNIE Z PRZEPISAMI PZSS.
11. Stosowanie wskaźnika bezpieczeństwa, potwierdzającego, że broń jest rozładowana, a zamek otwarty, jest obowiązkowe dla wszystkich pistoletów, karabinów i strzelb gładkolufowych – DOTYCZY RYWALIZACJI SPORTOWEJ ZGODNIE Z PRZEPISAMI PZSS .
12. Prowadzący strzelanie odpowiada za wydawanie komend: „ŁADUJ”, „START”, „STOP”, „ROZŁADUJ” i innych niezbędnych poleceń, oraz musi być pewien, że jego komendy są wykonywane, a postępowanie się bronią odbywa się w sposób bezpieczny.
13. W przypadku niezastosowania się do poleceń prowadzącego strzelanie, każda osoba przebywająca na strzelnicy może zostać z niej wyproszona.
14. Po zakończeniu strzelania, przed opuszczeniem stanowiska strzeleckiego, broń bezwzględnie należy rozładować i zabezpieczyć widocznym wskaźnikiem bezpieczeństwa oraz przedstawić do kontroli prowadzącemu strzelanie.
15. Przebywający na strzelnicy musi niezwłocznie powiadomić prowadzącego strzelanie o sytuacji, która może być niebezpieczna lub spowodować wypadek.
16. Zaleca się, aby strzelający i inne osoby przebywające na strzelnicy w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk strzeleckich, używały indywidualnych ochroniaczy słuchu.
17. Zaleca się, aby strzelający podczas strzelania używali przeciwdpryskowych okularów strzeleckich lub innych ochroniaczy spełniających taką funkcję.
18. Dzieci mogą przebywać na strzelnicy wyłącznie pod bezpośrednim nadzorem rodziców lub opiekunów.

Zasady bezpiecznego obchodzenia się z bronią

1. Każdą broń zawsze traktuj jak załadowaną i gotową do strzału.
2. Nie dotykaj cudzej broni bez zezwolenia jej właściciela lub prowadzącego strzelanie.

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

3. Zawsze przed wyjęciem broni z kabury / wzięciem broni do ręki określ „miejsce bezpieczne”, gdzie można kierować broń (dotyczy to również miejsc poza strzelnicą). Na strzelnicy za miejsce bezpieczne uznaje się kulochwyt na wysokości linii tarcz.
4. Każdorazowo po wzięciu broni do ręki sprawdź, czy jest rozładowana. Zrób to w odpowiedniej kolejności: najpierw odłącz magazynek, potem sprawdź komorę nabożową i oddaj strzał kontrolny, kierując broń w wyznaczone „miejsce bezpieczne”.
5. Operuj bronią zawsze (kiedy to tylko możliwe) przy użyciu dłoni wiodącej.
6. Nie przechowuj załadowanej broni palnej. W domu poinstruuj rodzinę i odkładaj broń w odpowiednie miejsce, ograniczając do niej dostęp. Wy tłumacz domownikom, jak groźnym narzędziem jest broń palna w rękach osoby nieprzeszkolonej. Pamiętaj, aby broń była zabezpieczona nie tylko przed złodziejem, ale również przed dziećmi i niepowołanymi osobami, nawet podczas twojej obecności w domu.
7. Trening „na sucho” może odbywać się wyłącznie w miejscu bezpiecznym i bez ostrej amunicji.
8. Nigdy nie kieruj lufy broni w stronę ludzi i zwierząt ani w kierunku mogącym stworzyć jakiegokolwiek zagrożenie.
9. Palec na języku spustowym trzymaj tylko w momencie podjęcia decyzji o oddaniu strzału, poza tym przypadkiem palec musi spoczywać na zamku, wzdłuż broni.
10. Ładowanie broni może odbywać się wyłącznie na stanowisku strzeleckim (lub miejscu do tego wyznaczonym) i tylko na wyraźne polecenie prowadzącego strzelanie lub osoby nadzorującej.
11. Zawsze stosuj w trakcie strzelania ochroniacze wzroku i słuchu.
12. Nie strzelaj z broni niesprawnej i niewiadomego pochodzenia. Nie używaj amunicji starej, skorodowanej lub uszkodzonej.
13. Nigdy nie odkładaj broni załadowanej.
14. Nie przekazuj, nie prezentuj broni ani żadnych operacji z nią związanych, gdy broń jest załadowana.

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

15. Nie pozostawiaj broni bez dozoru.
16. Transportuj broń w sposób uniemożliwiający jej zagubienie lub odebranie.
17. Utrzymuj broń w czystości i w dobrym stanie technicznym.
18. Zabrania się kontaktu z bronią będąc pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających.
19. Nie powstrzymuj się przed upominaniem osób nieprzestrzegających zasad bezpiecznego obchodzenia się z bronią. Możesz w ten sposób uratować swoje lub czyjeś życie.

Zasady bezpiecznego zachowania się na strzelnicy

1. Zapoznaj się z regulaminem strzelnicy i zasadami obowiązującymi na danym obiekcie.
2. Bezwzględnie przestrzegaj poleceń prowadzącego strzelanie.
3. Na strzelnicy przenoś broń w stanie rozładowanym, najlepiej w kaburze, pokrowcu lub walizce na broń.
4. W razie zacięcia, zgłoś to prowadzącemu strzelanie poprzez uniesienie ręki wspomagającej do góry i głośny okrzyk „zacięcie!”, chyba że ćwiczenie zakłada samodzielne usuwanie skutków zacięć.
5. Pamiętaj, że w przypadku stwierdzenia jakiegokolwiek zagrożenia, każdy ma prawo i obowiązek wydać komendę „STOP! PRZERWIJ OGIENIĘ!”.
6. Po komendzie „STOP! PRZERWIJ OGIENIĘ!” każdy strzelający jest zobowiązany do natychmiastowego przerwania strzelania i do opuszczenia broni pod kątem 45 stopni w stronę ziemi, jak również oczekiwania na dalsze komendy.

Zachowanie i komendy prowadzącego strzelanie podczas strzelań kulowych centralnego zapłonu (strzelania praktyczne bez rywalizacji sportowej na zasadach PZSS) – do nauki przy strzelnicy wirtualnej.

Po przypomnieniu zasad bezpieczeństwa obowiązujących na terenie strzelnicy oraz przypomnieniu budowy i zasady działania poszczególnych jednostek broni, z których ma odbywać się

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

strzelanie dodatkowo odbyciu kilkunastominutowego strzelania „na sucho” w miejscu do tego wyznaczonym, padają następujące komendy:

- **zmiana na linię ognia marsz** (następuje przejście strzelców z linii wyjścia na stanowiska strzeleckie), sprawdzamy gotowość osób znajdujących się na stanowiskach strzeleckich,
- **ładuj** (strzelający ładują amunicję do magazynków i w zależności od warunków strzelania, podpinają je do broni, przeladowują i czekają w gotowości na sygnał- komendę do rozpoczęcia strzelania,
- **start lub ognia** na tą komendę rozpoczynają strzelanie,
- **stop lub przerwij ogień, rozładuj do przejrzania broń** na tą komendę strzelający bezwzględnie przerywają ogień, wydają magazynki z chwytu broni, odcinają zamek jeżeli zamek nie został w „tylnym położeniu” tak aby prowadzący mógł spojrzeć do komory nabożowej oraz prezentuje pusty magazynek,
- **sprawdziłem, strzał kontrolny** prowadzący sprawdza każdego ze strzelających indywidualnie klepie po ramieniu wydając komendę ”sprawdziłem”, strzelający zwalnia zamek, oddaje strzał kontrolny kierowany w bezpiecznym kierunku najczęściej w kierunku kulochwytu i odkłada broń lub chowa ją do kabury a prowadzący przechodzi do kolejnego strzelającego w celu dokonania sprawdzenia broni.

III. Podstawy prawne związane z posiadaniem i używaniem broni

1. Podstawy prawne i podstawowe pojęcia

Sprawy związane z posiadaniem broni i jej używaniem reguluje **ustawa z 21 maja 1999 r. o broni i amunicji** (tekst jednolity Dz.U. z 2012 r., poz. 576 oraz Dz.U. z 2013 r., poz. 829) oraz wydane na jej podstawie przepisy wykonawcze (w dalszej części materiałów stosowany będzie skrót „ustawa” na oznaczenie ustawy o broni i amunicji).

Wśród tych ostatnich kluczowy jest akt prawny w postaci Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 marca 2000 r. w sprawie **wzorcowego regulaminu strzelnic** (Dz.U. z 2000 r. Nr 18, poz. 234 i Nr 51, poz. 618, z 2002 r. Nr 23, poz. 238 oraz z 2011 r. Nr 237, poz. 1418).

Z powyższych przepisów wynikają następujące definicje:

Broń palna – to w rozumieniu art. 7 ust. 1 i 2 ustawy każda przenośna broń lufowa, która miota, jest przeznaczona do miotania lub może być przystosowana do miotania jednego lub większej liczby pocisków lub substancji, w wyniku działania materiału miotającego. Natomiast za dający się przystosować do miotania jednego lub większej liczby pocisków lub substancji, w wyniku działania materiału miotającego, uznaje się przedmiot, który ze względu na swoją budowę lub materiał, z którego jest wykonany, może być łatwo przerobiony w celu miotania.

Wśród broni palnej wyróżniamy broń (art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy):

- bojową,
- myśliwską,
- sportową,
- gazową,
- alarmową,
- sygnałową.

Broń pneumatyczna – jest to niebezpieczne dla życia lub zdrowia urządzenie, które w wyniku działania sprężonego gazu jest zdolne do wystrzelenia pocisku z lufy lub elementu ją zastępującego, i przez to zdolne do rażenia celu na odległość, a energia kinetyczna pocisku opuszczającego lufę lub element ją zastępujący przekracza 17 J (art. 8 ustawy). Z powyższego wynika, że wiatrówka o mocy poniżej 17 J nie jest bronią pneumatyczną.

Istotnymi częściami broni palnej i pneumatycznej, na które niezbędne jest pozwolenie (art. 5 ust. 2 ustawy), są:

- szkielet broni,
- baskila,
- lufa z komorą nabojową,
- zamek, komora zamkowa,
- bęben nabojowy.

Nie należą do nich magazynki, okładziny chwytu broni, śrubki, sprężyny itp.

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Amunicja – są to naboje przeznaczone do strzelania z broni palnej (art. 4 ust. 2 ustawy). Jej istotnymi częściami są pociski wypełnione materiałami wybuchowymi, chemicznymi środkami obezwładniającymi lub zapalającymi albo innymi substancjami, których działanie zagraża życiu lub zdrowiu, splotki inicjujące spalanie materiału miotającego i materiał miotający w postaci prochu strzelniczego (art. 5 ust. 3 ustawy). Amunicją nie są natomiast odstrzelone łuski, pociski z ołowiu, pociski do wiatrówek.

Posiadanie broni palnej wymaga pozwolenia wydawanego przez Komendanta Wojewódzkiego Policji, a posiadanie broni pneumatycznej – rejestracji, której dokonuje Komendant Powiatowy (Miejski) Policji. Pozwolenie nie jest wymagane m.in. na:

- posiadanie broni palnej rozdzielnego ładowania, wytworzonej przed rokiem 1885 oraz replik tej broni,
- używanie broni w celach sportowych, szkoleniowych lub rekreacyjnych na strzelnicy działającej na podstawie zezwolenia właściwego organu,
- posiadania broni palnej alarmowej o kalibrze do 6 mm.

Za **nielegalne posiadanie broni palnej** i amunicji grozi odpowiedzialność karna – pozbawienie wolności od 6 miesięcy do lat 8 (art. 263 § 2 kodeksu karnego). **Posiadanie broni pneumatycznej bez rejestracji** to wykroczenie, za które grozi kara aresztu albo grzywny (art. 51 ust. 2 ustawy).

Strzelnice

Strzelnica (cywilna) to obiekt:

- przeznaczony do prowadzenia strzelań szkoleniowych, sportowych i rekreacyjnych oraz treningów strzeleckich,
- posiadający regulamin określający szczegółowe zasady bezpieczeństwa, zatwierdzony w drodze decyzji administracyjnej przez wójta, burmistrza (prezydenta miasta), na którego terenie jest zlokalizowany (art. 46–47 ustawy).

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Z broni palnej oraz innej broni zdolnej do rażenia celów na odległość można strzelać w celach szkoleniowych i sportowych tylko na strzelnicach. Tak więc to, co jest bronią – nawet taką, na którą nie trzeba pozwolenia – może być używane do strzelania wyłącznie na strzelnicy. Zasada ta dotyczy zarówno broni palnej, jak i pneumatycznej (wiatrówek o mocy powyżej 17 J). Dotyczy również tzw. broni czarnoprochowej (tj. broni palnej rozdzielnego ładowania, wytworzonej przed rokiem 1885 oraz replik tej broni), gdyż mimo że nie potrzeba na nią pozwoleń, to nadal jest to broń zdolna do rażenia celów na odległość. Natomiast to, co nie jest bronią (wiatrówek o mocy poniżej 17 J), może być używane do strzelania poza strzelnicami, byleby w bezpiecznym miejscu, gdzie nie będzie to zagrażało ludziom, zwierzętom i mieniu. Strzelnica winna być zlokalizowana, zbudowana i zorganizowana w sposób wykluczający możliwość wydostania się poza jej obręb pocisku wystrzelonego z broni ze stanowiska strzeleckiego, w sposób zgodny z regulaminem strzelnicy (art. 46 ust. 1 ustawy).

Sankcje karne za naruszenie przepisów dotyczących broni

1. Przesłępstwa określone w kodeksie karnym

Art. 263 § 2. Kto bez wymaganego zezwolenia posiada broń palną lub amunicję, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Na strzelnicy posiadanie broni i amunicji nie wymaga pozwolenia. Poza jej granicami posiadanie nawet jednego egzemplarza broni (oraz amunicji) stanowi przestępstwo. Należy więc pilnować, by strzelcy nie wynosili ze strzelnicy (nawet nieświadomie) amunicji, która została im po strzelaniu. W tym celu najlepiej zobowiązać ich do zwrotu łusek.

2. Wykroczenia związane z funkcjonowaniem strzelnic

a) Używanie w celach szkoleniowych lub sportowych broni zdolnej do rażenia celów na odległość poza strzelnicami (art. 51 ust. 2 pkt 11 ustawy).

Chodzi o strzelanie na żwirowisku, w lesie, w budynku itp.; nie jest istotne, czy przy okazji takiego strzelania wydarzyło się coś złego, czy też nie. Nie jest również ważne, czy na broń potrzebne jest

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

pozwolenie czy też nie. Poza strzelnicą można strzelać **wyłącznie** z wiatrówek o mocy poniżej 17 J, a więc urządzeń, które **nie są** bronią.

b) Naruszenie przepisów regulaminu określającego zasady zachowania bezpieczeństwa na strzelnicy (art. 51 ust. 2 pkt 12 ustawy).

Wykroczenie musi godzić w zasady zachowania bezpieczeństwa. Niektóre z nich mogą popełnić wszyscy przebywający na strzelnicy, a niektóre tylko prowadzący strzelanie czy też strzelcy.

Do takich wykroczeń należą:

- niewykonanie obowiązków przez prowadzącego strzelanie,
- zezwolenie przez prowadzącego strzelanie na spożywanie alkoholu na strzelnicy,
- przebywanie osób nietrzeźwych na strzelnicy (zarówno obsługi, strzelców, jak i widzów),
- noszenie broni załadowanej,
- strzelanie bez komendy prowadzącego strzelanie,
- niewpisanie się do książki rejestru pobytu na strzelnicy.

Za powyższe grozi kara aresztu lub grzywny – są to wykroczenia.

c) Inne przestępstwa i wykroczenia dotyczące broni i amunicji.

Inne czyny bezprawne dotyczące broni i amunicji stypizowane są w „Rozdziale 5 – przepisy karne” ustawy o broni i amunicji (art. 50–51).

Pojęcie prowadzącego strzelanie

Powszechnie obowiązującą definicję prowadzącego strzelanie zawiera § 2 Rozporządzenia MSWiA z 15 marca 2000 r. w sprawie wzorcowego regulaminu strzelnic, który stwierdza, że: „**Prowadzący strzelanie to osoba, która odbyła przeszkolenie w zakresie prowadzenia strzelania oraz udzielania pomocy medycznej w jednostkach organizacyjnych Policji, Straży Granicznej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Więziennej, Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Polskiego Związku Strzelectwa Sportowego, Ligi Obrony**

Biurowo Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Nałęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Kraju lub Polskiego Związku Łowieckiego”. Warto też zwrócić uwagę na „Ogólne zasady bezpieczeństwa w sporcie strzeleckim”, przyjęte uchwałą Zarządu Polskiego Związku Strzelectwa Sportowego w dniu 24.04.2013 r., gdzie w § 1 ust. 2 odnotowano, że: „*Za bezpieczeństwo w zorganizowanych formach szkolenia strzeleckiego i w strzelaniu rekreacyjnym odpowiada prowadzący strzelanie, posiadający uprawnienia, o których mowa w rozporządzeniu MSWiA z 6 października 2011 r. (Dz.U. z 2011 r., poz. 1418). Uprawnienia, o których mowa, posiadają osoby mające aktualną licencję sędziego lub trenera, wydaną przez Polski Związek Strzelectwa Sportowego*”.

Obowiązki prowadzącego strzelanie

Głównym zadaniem prowadzącego strzelanie jest zapewnienie sprawnego i bezpiecznego przebiegu strzelania, które wykonują inne osoby, oraz zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim osobom będącym na strzelnicy (strzelcom, widzom, sędziom). Prawa, a zarazem obowiązki prowadzącego strzelanie, zawiera Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 marca 2000 r. w sprawie wzorcowego regulaminu strzelnic (Dz.U. z 2000 r. Nr 18, poz. 234 i Nr 51, poz. 618, z 2002 r. Nr 23, poz. 238 oraz z 2011 r. Nr 237, poz. 1418). Dodatkowo może je jeszcze uzupełniać i precyzować regulamin strzelnicy. Zgodnie bowiem z cytowanym rozporządzeniem, właściciel lub zarządca strzelnicy jest zobowiązany opracować regulamin strzelnicy, w którym może określić **dotatkowe** warunki bezpieczeństwa, w tym także dla osób przebywających na strzelnicy, których nie ujmuje „Wzorcowy regulamin bezpiecznego funkcjonowania strzelnic”.

Zgodnie z tym „Wzorcowym regulaminem bezpiecznego funkcjonowania strzelnic” prowadzący strzelanie:

1) **Odpowiada za bezpieczeństwo użytkowników** strzelnicy oraz **osób im towarzyszących**.

Odpowiada za szkody powstałe podczas strzelania oraz spowodowanie wypadku stosownie do zasad określonych w odrębnych przepisach. Prowadzący strzelanie musi więc zwracać uwagę na zachowanie zarówno **strzelających**, jak i **widzów**. Dobrze, gdy przed rozpoczęciem strzelania przypomni podstawowe warunki bezpiecznego przebywania na strzelnicy oraz zasady strzelania. W szczególności warto zwrócić uwagę, że na każdej osobie, która stwierdzi niebezpieczną sytuację na strzelnicy (prowadzącym strzelanie, zawodnikach), spoczywa prawo i obowiązek podania komendy „STOP”.

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

2) Wyznacza korzystającym ze strzelnicy stanowiska strzeleckie, a osobom towarzyszącym – miejsce bezpiecznego pobytu.

Należy bezwzględnie wyznaczyć miejsce **dla widzów**, które musi być oddzielone od stanowisk strzeleckich. Najlepiej rozwiesić na słupkach taśmę ostrzegawczą i zapowiedzieć, że widzom nie wolno przekraczać wyznaczonej w ten sposób linii i wchodzić w pobliże stanowisk strzeleckich. Podczas zawodów, by uniknąć wchodzenia widzów poza wyznaczoną linię, tablicę z wynikami strzelań należy ustawić za taśmą od strony widzów i w ich kierunku. Gdy po strzelaniu wszyscy **idą do tarcz** sprawdzić wyniki, należy pilnować, by widzowie nie wchodzili na stanowiska strzeleckie i nie dotykali broni. Warto wyznaczyć wtedy pomocnika, który będzie pilnował broni. Przypadki z widzami biorącymi broń do ręki w takich sytuacjach nie są odosobnione. Z kolei gdy mamy rekreacyjną imprezę strzelecką z udziałem całych rodzin, należy zwrócić uwagę na **dzieci** przebywające na strzelnicy. W szczególności czy nie chodzą po wałach bocznych – a zdarza się to na prawie każdym strzelaniu rodzinnym.

3) Prowadzący strzelanie **prowadzi książkę rejestru pobytu na strzelnicy**.

W rejestrze wpisuje się imię i nazwisko korzystającego ze strzelnicy oraz jego adres zamieszkania. Posiadacze pozwoleń na broń nie podają swego miejsca zamieszkania (ze względów bezpieczeństwa, by inne osoby nie znały ich adresów), lecz wpisują numer legitymacji posiadacza pozwolenia na broń i nazwę organu, który ją wydał. Rejestry są wykonane w formie wydrukowanych książek z odpowiednimi rubrykami. Najważniejsza wśród nich jest rubryka, w której korzystający ze strzelnicy składają podpis potwierdzający, że zapoznali się z regulaminem i przepisami bezpieczeństwa.

4) Prowadzący strzelanie **pilnuje przestrzegania przepisów regulaminu strzelnicy** przez osoby znajdujące się na strzelnicy (zarówno korzystających ze strzelnicy, czyli strzelających, jak również osób im towarzyszących, czyli widzów). Przede wszystkim chodzi tu o przepisy, które stwierdzają, że:

- osobom towarzyszącym strzelającego (widzom) zabrania się wchodzenia na stanowiska strzeleckie i styczności z bronią. Widzowie pozostają poza taśmą wyznaczającą linię wyjścia. Strzelający nie demonstrują widzom swojej broni, nie dają do oglądania itp.,

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

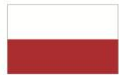
Dofinansowane przez
Unię Europejską

- zabronione jest używanie broni innej osoby bez jej zgody. Zgody takiej nie może wydać nikt inny, nawet prowadzący strzelanie,
- bezwzględnie zabronione jest spożywanie alkoholu na strzelnicy albo używanie środków odurzających, a także przebywanie na terenie strzelnicy osób będących pod ich wpływem. Ważnym jest, by granice strzelnicy były wyraźnie oznaczone,
- strzelający bezwzględnie przerywają strzelanie po komendzie „STOP”, którą może wydać każdy, kto stwierdzi jakiegokolwiek niebezpieczeństwo na strzelnicy,
- każdy korzystający ze strzelnicy jest zobowiązany ściśle przestrzegać poleceń wydawanych przez prowadzącego strzelanie, a w szczególności nie wchodzić bez jego zgody przed stanowisko strzeleckie,
- na strzelnicy, poza stanowiskiem strzeleckim, nosi się broń rozładowaną z otwartymi komorami naboju, bez pasów i pokrowców, a jej wyjmowanie odbywa się wyłącznie na stanowisku strzeleckim lub treningowym na polecenie prowadzącego strzelanie,
- strzelanie rozpoczyna się na komendę prowadzącego strzelanie,
- zakończenie strzelania zgłasza się prowadzącemu strzelanie,
- po zakończeniu strzelania broń rozładowuje się i przedstawia do kontroli prowadzącemu strzelanie oraz opuszcza się stanowisko strzeleckie z bronią z otwartą komorą naboju,
- strzelanie i celowanie na terenie strzelnicy odbywa się wyłącznie na wyznaczonych stanowiskach strzeleckich, do tarcz lub innych przedmiotów będących celem na strzelnicy. Wszelkie czynności związane z obsługą broni muszą być wykonywane z lufą skierowaną w kierunku kulochwytu, tarcz lub innych celów. W przypadku zacięć broni należy przede wszystkim wyjąć magazynek, a dopiero potem manipulować bronią. W przypadku niewypału spróbować raz strzelić, a gdy nie ma skutku to odczekać kilkanaście sekund na ewentualny późniejszy zapłon prochu i dopiero potem próbować użyć np. wyciora),

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

- zwierzęta na strzelnicy winny znajdować się tylko wyjątkowo oraz winny być obowiązkowo trzymane na uwięzi i pod ścisłym nadzorem opiekuna,
- dzieci mogą przebywać na strzelnicy wyłącznie pod bezpośrednim nadzorem rodziców lub opiekunów (osób dorosłych).

5) Prowadzący strzelanie **jest zobowiązany do wyegzekwowania stosowania się do przepisów przez osoby przebywające na strzelnicy.**

Osobom naruszającym zasady bezpieczeństwa winien zwracać skutecznie uwagę. W razie konieczności, osoby, które naruszają regulamin, można usunąć ze strzelnicy. W skrajnych natomiast przypadkach prowadzący strzelanie może też spowodować wszczęcie postępowania w sprawie o wykroczenie.

6) Prowadzący strzelanie **wydaje komendy dotyczące rozpoczęcia, przerwania i zakończenia strzelania** oraz zezwala na wchodzenie przed stanowisko strzeleckie, tj. udanie się w kierunku tarcz.

7) Prowadzący strzelanie, po zakończeniu strzelania, **kontroluje na stanowisku strzeleckim rozładowanie broni przez korzystających ze strzelnicy.** Obowiązkowi sprawdzenia towarzyszy obowiązek poddania się kontroli przez strzelca. Niewykonanie przez prowadzącego lub strzelca tych obowiązków narusza w zakresie bezpieczeństwa regulamin strzelnicy i jest wykroczeniem.

Zachowanie i komendy prowadzącego strzelanie w praktyce

Życie wskazuje, że niemal przy każdym strzelaniu należy udzielać instrukcji, niekiedy nawet pomóc obsłużyć broń, załadować ją amunicją, pokazać jak należy trzymać broń itp. Nie prowadzimy bowiem tylko strzelań z udziałem sportowców, którzy posiadają patenty strzeleckie. Strzelamy wielokrotnie z osobami, które po raz pierwszy trzymają broń w ręku. Propozycją jest, by wzorować się na komendach używanych w strzelectwie sportowym. W ten sposób zestaw życiowych komend będzie się przedstawiał następująco:

- **Na linię ognia marsz** – przejście strzelców z linii wyjścia na stanowiska strzeleckie.
- **Gotowi?** – zapytanie o gotowość do strzelania osób znajdujących się na stanowiskach strzeleckich.

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Nałęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

- **Ładuj** – strzelający ładują amunicję do magazynków, podpinają je do broni, przeladowują broń. Broń musi być skierowana lufą do kulochwytu.
- **Start, Ognia** – komenda decydująca o rozpoczęciu strzelania.
- **Stop, Stój, Przerwij ogień** – komendy do bezwzględnego przerwania ognia. W przypadku zaistnienia jakiegokolwiek niebezpieczeństwa, tę komendę wydaje osoba, która zauważyła niebezpieczeństwo: prowadzący, strzelający, widz.
- **Rozładuj broń** – strzelający wyjmują magazynki z broni, odciągają zamek i pokazują komorę nabożową prowadzącemu strzelanie. Podczas strzelania i sprawdzania broni nie kierujemy lufy w górę (nie robimy węddek!), gdyż przypadkowy strzał pójdzie na pewno ponad kulochwytem.
- **Sprawdziłem, strzał kontrolny, odłóż (schowaj) broń** – strzelający spuszcza zamek, oddaje strzał kontrolny w kierunku kulochwytu i odkłada broń lub chowa ją do kabury. Nie oddajemy strzałów kontrolnych przy sprawdzaniu broni sportowej bocznego zapłonu (kalibru 5,6 mm), gdyż podczas takiego strzelania „na sucho” iglica uszkadza komorę nabożową. Po wymienionej komendzie nie wolno już strzelającemu dokonywać jakichkolwiek manipulacji bronią. Sprawdzenie warto też zasygnalizować klepinięciem strzelającego w ramię, gdyż na strzelnicy używa się ochronników słuchu i strzelający może tego nie usłyszeć. Sprawdzenia dokonujemy zawsze po każdej serii strzałów, a przed udaniem się do tarcz.
- **Do tarcz** – strzelający mogą podejść do tarcz i sprawdzić wyniki strzelania.

Ważne sprawy wynikające z przepisów

Należy zwrócić uwagę, że podczas strzelania **na strzelnicy musi być umieszczony** **w**
widocznym miejscu:

- regulamin strzelnicy,
- decyzja o dopuszczeniu strzelnicy do użytkowania (decyzja zatwierdzająca regulamin strzelnicy),
- plan strzelnicy,

Biuro Projektu:

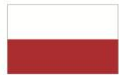
Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

- wykaz sygnałów alarmowych (co to jest? – tego nikt nie wie, niektórzy wieszają wykaz sygnałów alarmowych obrony cywilnej o nalotach, skażeniach itp.),
- informacja o możliwości połączenia się z najbliższym punktem pomocy medycznej (adres, telefon).

Strzelnice z reguły są zlokalizowane w miejscu odludnym i niestrzeżonym, dlatego tylko **podczas strzelania** muszą być wywieszane wyżej podane informacje. Po strzelaniu można je zabrać (tablica informacyjna przenośna).

Niezależnie od tego, warto by podczas strzelania prowadzący strzelanie miał do swej dyspozycji **telefon komórkowy** oraz **apteczkę** do udzielenia pierwszej pomocy (może być nawet samochodowa). Niektóre regulaminy strzelnic przewidują to jako obowiązkowe wyposażenie prowadzącego strzelanie. Warto też w jakiś sposób uwidocznić, że prowadzi się strzelanie, np. poprzez wywieszenie na maszcie **czerwonej flagi**.

Wyposażenie prowadzącego strzelanie wynikające z praktyki

- 1) **ochronniki słuchu** (słuchawki lub stopery) – najlepiej aktywne słuchawki, by móc dobrze słyszeć osoby znajdujące się na stanowiskach strzeleckich. Takie same ochronniki winni stosować strzelający,
- 2) **okulary ochronne** – zapobiegają uderzeniom w oko, np. przez łuski, splotki. Przy strzelaninach dynamicznych, gdy strzela się do metalowych celów reaktywnych, nie wolno dopuścić do startu strzelca, który nie posiada okularów (okulary ochronne lub korekcyjne). To samo dotyczy prowadzącego strzelanie oraz będących w pobliżu widzów,
- 3) **rękawiczki** – przydatne, gdy musimy zajmować się zaoliwioną bronią lub bronią z gorącą lufą,
- 4) **wycior, śrubokręt** – wycior do takiej broni, z jakiej prowadzi się strzelanie, by móc wybić zakleszczoną łuskę lub nabój (niewypał), a śrubokręt do regulowania przyrządów celowniczych,
- 5) **długopis i podkładka** – do robienia zapisów w książce rejestru pobytu na strzelnicy oraz zapisywania wyników strzelania,
- 6) **taker, zaklejki** – mocowanie tarcz do tarczownicy i zaklejania przestrzelin w tarczach,
- 7) **krzesło, stolik** – do odkładania broni, położenia naboju, słuchawek itp.,

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

- 8) **pudetko** – na tuski, opakowania po nabojach i inne śmieci,
- 9) **luneta** – do obejrzenia przestrzelin bez chodzenia do tarczy, przydatna zwłaszcza przy strzelaniu na 50 i więcej metrów,
- 10) **telefon komórkowy** – niektóre regulaminy zabraniają strzelania, gdy prowadzący nie ma komórki (należy pamiętać o wyłączeniu sygnału),
- 11) **apteczka** – wymóg regulaminu i rozsądku,
- 12) **pojazd** – ewentualne przewiezienie rannego,
- 13) **ubiór** – pozwalający na klęknięcie, kładzenie się lub manipulowanie zaoliwioną bronią bez obawy zabrudzenia.

Prowadzący strzelanie powinien mieć pomocnika – wtedy jeden z nich pilnuje broni i amunicji, a drugi w tym czasie chodzi do tarcz. Jeżeli jest więcej strzelających, to również musi być więcej osób do obsługi strzelania. Ważne, by na osi był **jeden** prowadzący strzelanie, który wydaje komendy, a wszyscy inni je wykonują (jest tylko jeden dowódca!). Komend – za wyjątkiem „STOP” – nie mogą wydawać wszyscy.

IV. Nauka zasad oraz nabycie umiejętności bezpiecznego sprawdzenia, dobywania broni oraz prawidłowy chwyt

1. Sprawdzanie broni

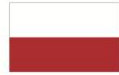
Sprawdzanie broni to jedna z najważniejszych czynności, przy której następuje najwięcej wypadków. Stosowanie się do ściśle określonych reguł może zminimalizować ryzyko. Zasada sprawdzania praktycznie każdej broni sprowadza się do tego samego.

Kolejność wykonywanych czynności jest bardzo ważna:

1. Skieruj się z bronią w kierunku bezpiecznym.
2. Wyjmij magazynek.
3. Odciągnij zamek.

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

4. Sprawdź komorę nabojołą. W przypadku ograniczonej widoczności odciągnij zamek kilkukrotnie, a następnie włóż palec do komory nabojołej, aby sprawdzić, czy znajduje się tam nabój.
5. Zwolnij zamek.
6. Oddaj strzał kontrolny w kierunku bezpiecznym.
7. Broń jest sprawdzona.

2. Dobycie i przeladowanie broni

Szybkie i sprawne dobytec jednostki z kabury jest kluczowym warunkiem do skutecznego oddania strzału. Ważne jest zachowanie równowagi ciała i dobre osadzenie naszego środka ciężkości, przyjęcie odpowiedniej postawy strzeleckiej.

Rękę z bronią prowadzimy poziomo na środek klatki piersiowej. Dokładamy lewą dłoń, mocno ujmując zamek podchwycem (kciuk z góry, palce od spodu, za garbiki na zamku broni) w jego tylnej części, następnie WYPYCHAMY rękę z bronią przed siebie, ustawiając pistolet pionowo (jedna ręka pcha, druga ciągnie).

3. Prawidłowy chwyt broni

Chwyt powinien być pewny, ale niezbyt mocny, tylko na tyle, aby pistolet w momencie oddawania strzału nie uciekł z ręki. Ręka wiodąca powinna wygodnie i pewnie objąć rękojeść pistoletu, jak najwyżej jest to możliwe. Lewa dłoń obejmuje rękojeść od przodu, częściowo przykrywając palce prawej. Kciuki prostujemy jak najbardziej wzdłuż korpusu i zamka. Broń należy trzymać mocno, jednak nie kurczowo. Nadmierne napięcie mięśni może skutkować drżeniem ręki, a to utrudnia prawidłowe strzelanie. Dobrze usztywniony nadgarstek ręki dominującej zwiększa stabilność chwytu, natomiast mocno ustabilizowana ręka podtrzymująca sprawi, że podrzut będzie mniejszy. Pamiętajmy że dłoń jest przedłużeniem przedramienia i zarazem linii celowania, czyli linii łączącej oko strzelca z przyrządami celowniczymi a rejonem celowania.

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

V. Nauka podstawowych postaw strzeleckich

Postawa strzelecka jest jednym z elementów wpływających na celność strzału. W przypadku strzelań statycznych taka postawa powinna być przede wszystkim stabilna i komfortowa dla strzelca. W chwili obecnej jest wiele podziałów, rodzajów postaw strzeleckich ze względu na autorów i propagatorów strzelectwa, jak i potrzeb. Dla uproszczenia przyjmujemy trzy główne postawy, tj. postawa wysoka frontalna, pół-frontalna, klęku wysokiego i postawa leżąc przodem.

1. Postawa wysoka frontalna

Najważniejszym jej elementem jest stabilność umożliwiająca utrzymanie zgrania przyrządów celowniczych, a także pełną kontrolę broni w odrzucie. Stabilność osiąga się poprzez odpowiednie ustawienie stóp i balans ciężarem ciała:

- **stopy rozstawione na szerokość barków, zwrócone w kierunku celu,**
- **nogi lekko ugięte w kolanach, które utrzymują środek ciężkości ciała pomiędzy rozstawionymi stopami,**
- **biodra wypchnięte do tyłu, a plecy pochylone do przodu,**
- **szyja wyciągnięta nieco do przodu. Głowa ułożona naturalnie,**
- **łokcie blisko ciała, a ręce pewnym chwytem trzymają broń.**

Postawa ta powoduje, że nawet przy bardzo szybkim strzelaniu odrzut broni nie przesunie środka ciężkości strzelca na tyle, żeby zaburzyć jego równowagę. Samo ustawienie ciała powinno być równoległe do celu, pozwalając na równomierne wyprostowanie ramion i rozłożenie siły odrzutu. Ułatwia to również strzelanie do wielu celów bez zmiany ustawienia stóp – pracując biodrami i kolanami.

2. Postawa klęcząca

Kolejną postawą jest postawa klęcząca. Strzelający obniża swoją sylwetkę poprzez klęknienie na kolano. Najczęściej osoba praworęczna schodzi do klęku na prawe kolano.

Można wyróżnić dwa warianty tej postawy – postawa klęcząca niska i wysoka. Przy postawie klęczącej niskiej strzelec klęczy na prawym kolanie. Lewa noga jest ustawiona w taki sposób, by

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

podudzie chroniło dolne partie tułowia i tętnice udowe, np. przed rykoszetami. Postawa jest wąska i jak najbardziej obniżona. Strzelający siedzi na pięcie prawej stopy. Tułów jest pochylony do przodu, tak aby jego masa neutralizowała odrzut i podrzut broni. Ręce są wyprostowane, zablokowane w łokciach.

W postawie klęczącej wysokiej lewa noga jest ustawiona w taki sposób, aby podudzie i udo tworzyły kąt ok. 90°. Tułów powinien być pochylony lekko do przodu. Ręce są wyprostowane, zablokowane w łokciach.

3. Postawa leżąca na brzuchu

Strzelający w tej postawie ma ramiona ułożone w kierunku celu. Należy ugiąć ramiona w łokciach, aby móc wygodnie utrzymywać broń w linii celowania. Nogi są wyprostowane, a stopy ułożone płasko na podłożu.

Postawy strzeleckie zostały opisane od najwyższej do najniższej. Należy mieć na uwadze, że im postawa jest niższa, tym strzelający stanowi mniejszy cel, ale równocześnie jest mniej mobilny i w mniejszym zakresie kontroluje przestrzeń wokół siebie, co może ograniczać zakres zmiany kierunku prowadzenia ognia. Aby sprawnie posługiwać się każdą z tych postaw, należy regularnie trenować ich przyjmowanie, płynne przejście z jednej postawy do drugiej, a także strzelanie w tych postawach.

VII. Nauka zasad celnego strzelania. Utrwalanie i łączenie technik strzeleckich, podstawy balistyki

Zasady celnego strzelania

1. Przyjęcie prawidłowej postawy strzeleckiej.

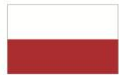
2. Prawidłowy chwyt broni.

3. Nauka zgrywania przyrządów celowniczych.

„Celowanie – nadanie części broni odpowiadającej za kierunek lotu pocisku (np. lufie) takiego położenia w przestrzeni, aby miotany pocisk trafił w cel”.

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

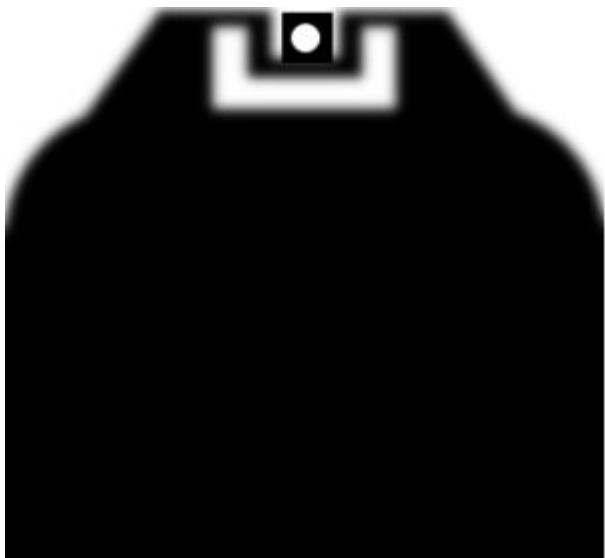
Dofinansowane przez
Unię Europejską

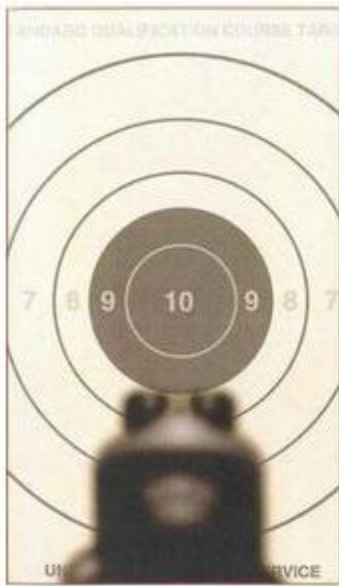

lubelskie
Smańuj życie!

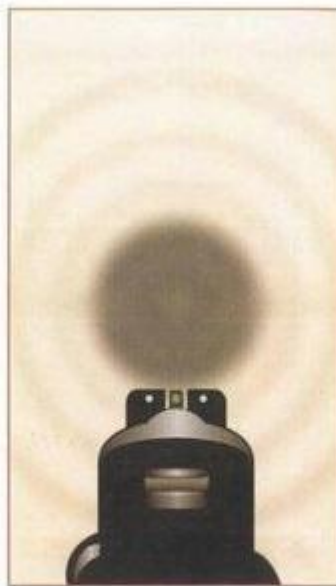
Ilustracja 19. Poprawne zgranie przyrządów celowniczych

ŹLE

Strzelec skupiony
na celu

ŹLE

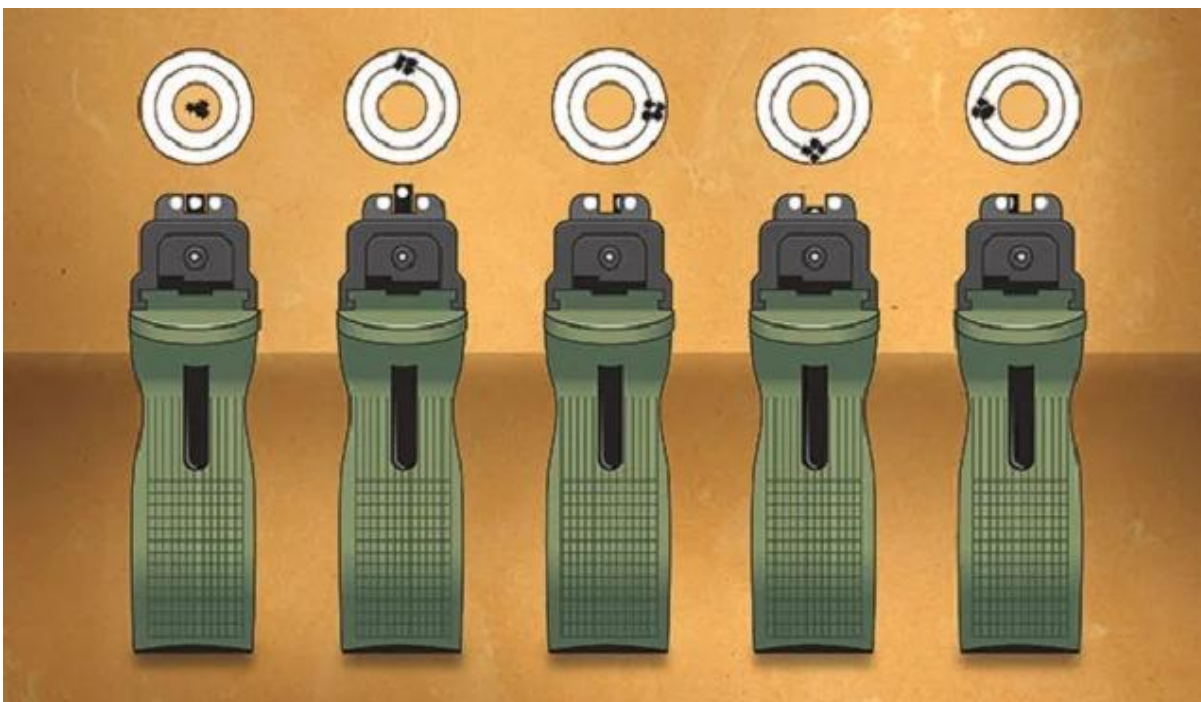
Strzelec skupiony
na szczyrbince

DOBRCZE

Strzelec skupiony
na muszce

Ilustracja 20.
Poprawne
działania –
skupianie oka na
muszce

Nieprawidłowe ustawienie przyrządów celowniczych względem siebie

Ilustracja
21.

4. Praca oddechowa

Prawidłowa regulacja oddychania jest niezmiernie istotnym elementem strzelania. Podczas strzelań i strzelający musi prawidłowo operować oddechem. W czasie pracy nad strzałem oddech jest wstrzymywany, między strzałami należy rekompensować niedobory tlenu. W innym przypadku po kilkunastu strzałach da o sobie znać niedotlenienie mózgu.

5. Praca na języku spustowym

Trzeba zwrócić uwagę, aby cała praca na języku spustowym nie odbywała się zbyt dynamicznie, ponieważ zależy nam przede wszystkim na tym, by nie poruszyć broni w chwili strzału. Reakcja broni podczas strzału uniemożliwia kontrolę jej ruchów wywołanych pracą na spuście.

Język spustowy ściągamy delikatnie i jednostajnie, strzał powinien „zaskoczyć” strzelca, tzn. nie powinniśmy poczuć momentu zrzućenia sprężyny iglicy/kurka. Nie opiera się na spuście całego palca, powinien go dotykać tylko czubek opuszka palca wskazującego, a także należy starać się w trakcie ściągnięcia nie ocierać innymi częściami palca o kabłąk spustowy lub korpus broni.

6. Wytrzymanie strzału (wytrzymanie po strzale)

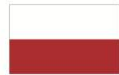
Wytrzymanie po strzale sprawia najwięcej kłopotu podczas pierwszych kontaktów z bronią. To zamrożenie momentu wystrzału: ściągniętego palca na spuście i jak najlepszego ustawienia przyrządów przez około dwie sekundy po strzale.

Aby mieć jak największą pewność, że nie wprowadzamy zbędnych zakłóceń do procesu strzału, należy przez około dwie sekundy zamrozić broń od chwili wystrzału.

Większość początkujących strzelców nie pamięta o wytrzymaniu po strzale. Moment eksplozji prochu jest tak emocjonujący, że odruchowo opuszczają broń.

Fundusze Europejskie
dla Lubelskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

 lubelskie
Smakuj życie!

Biuro Projektu:

Stowarzyszenie Bezpieczna Lubelszczyzna

ul. Natęczowska 25/10, 20-701 Lublin

tel. 663 633 973, e-mail: kontakt@bezpiecznalubelszczyzna.pl